

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 10.— mesečno,
četrtletno K 30.—
Če pride naročnik sam v upravništvo po list: Me-
sečno K 9.50. — Inzerati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Posamezna številka stane 60 vin.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, petek 9. julija 1920.

Št. 150.

Poljska kapitulirala pred Rusi.

D' Annunzijeve čete zasedle Drač. — Italijani dementirajo padec Valone. — Deschanel odstopi.

Naša valuta.

Ko so prispale prve vesti, da so tuje valute na naših borzah nepričakovano padle, nas je pač prevzelo veselje in upanje, da smo se končno vendarle približali boljšim časom. Toda tedanja nepričakovana deruta nas je navdajala z nezaupljivostjo in s strahom, da je vsa stvar samo momentana, da se skriva za njo le špekulacija. Ugibalo se je mnogo, katera sila naj bi eksperimentirala s to špekulacijo, toda prave vendarle ni bilo mogoče ugotoviti. Bančni in drugi denarni krogi, ki so dotlej mirzlično nakupovali tuje valute v upanju, da se bodo še bolj dvignile, dočim bo naša domača le še nižje padla, so bili takrat splošno mnenja, da je ta polom tujih valut na naših borzah inscenirala naša vlada sama, s tem da je vrgla nepričakovano na trg večjo množino teh tujih valut, da jih s tem vrže ter porabi ugodno priliko nizkega kurza za to, da si poceni preskrbi te tuje valute, da ž njimi poplača zapadla inozemska posojila.

Nam se je zdela ta možnost malo verjetna, vendar pa je nismo popolnoma ne-

giral, ker nas je motilo to, da se naša valuta tedaj na merodajnih inozemskih borzah ni prav nič, ali pa vsaj jako malo dvignila. Da pa se mora naša valuta pričeti dvigati, to je bilo razvidno prvič iz čisto nove gospodarsko-financijske smeri, ki jo je zavzela tedaj mlada koncentracijska vlada, drugič iz dejstva, da se je obetala naši državi izvanredno bogata letina in tretjič iz trajnega padanja dotlej močnih, tako zvanih »zdravih« tujih valut.

Padec tujih valut na naših borzah je bil tedaj res malo prenagel, ker je imel premalo reelne podlage. Vsa njegova podlaga so bili samo boljši izgledi na bodočnost, ki so povzročili, da je naša notacija na tujih borzah, čeprav nizka, ostala vendar stabilna, dočim so se druge nižale. V kolikor tedanji padec tujih valut ni baziral na reelni podlagi, se je v teku naslednjih dni zopet popravil. Spekulanti so iz tega novega naraščanja tujih valut spet začeli kovati kapital, toda — ta kapital so zidali v zrak, kajti že kmalu na to se je pokazalo, da so časi padanja naše valute za nami, da je kurz, ki so ga dosegle tuje valute presegel vojno normalo ter dosegel maksimum iz katerega

bo možno le eno premikanje in sicer navzdol, proti minimumu na mirovno normalo, daleč doli pod vojno normalo.

Tuje valute so padale v inozemstvu naprej, naša je nekaj dni stala, od tu pa se je začela sicer pomalem, toda sigurno dvigati. Borzna poročila iz ene najslabših dob, t. j. od 16. marca, nam izkazujejo sledeča razmerja: Curih (devize): Berlin 7'35, Pariz 43, Milan 31'80, Praga 6'90, Zagreb 3'50, Dunaj 2'50. Italijanske lire so notirale tedaj na Dunaju 11'50, naše krone pa 125—155, dinari razmerja 1:4 s krono torej 500—620. Razlika med dinarjem in liro na Dunaju je znašala 6'50, v Curihu pa 17'80. To je bil najnižji padec. Kako različno je razmerje danes. Predvčerajšnjem je notirala v Curihu laška lira 34'50, dinar pa 31'50, razlika je znašala torej samo še 3, kar pa pri tej višini sorazmerno nič ne pomeni ter se lahko reče, da je v Švici naš dinar enakovreden laški liro. Na dunajski borzi pa že nekaj dni sem notirata lira in dinar enako 900—900, da, zgodilo se je celo, da je pred par dnevi dinar preskočil liro, dočim je lira ostala na 900, je dinar poskočil na 950. Istočasno je tudi na zagrebški borzi prišlo do izenačbe

Vinko Novak.

Moj dopust.

(Pisma gdč. E. G. s Kanalskega Vrha).
(Dalje.)

N. B. Dušica! Še te le vrstice, predno grem k počitku. Pravkar sem prišel iz neke kantine. Prej sem sedel v kostanjevem drevedu ob Neretvi. Tih, topel večer je bil in na moje srce so potrkali vsi lepi spomini na lanske pomladne večere, ki sva jih v nekajeni sreči skupaj preživela. Na misel so mi prišli vsi lepi verzi, ki sem z njimi venčal Tvoje ime, in vse se mi je zdelo nocoj kot lepa povest iz davnih časov. Zefir je narahlo premikal kostanjeve veje, med listje so prodrli lunini žarki in zatrepetali na tleh. Neretva je šumljala. Iz daljave je prihajala pesem:

»... kome bi te dala, kome bi te dala,
ljubičice, ljubičice, ja bi te brala...
Dala bi te mladom Hercegovci, mladom
dobrovoljci...

To je bila pesem od vijolic in luninih žarkov. Poslušal sem jo, v moje srce je legla otožnost. Vstal sem in potegnil z roko preko čela. Zavil sem v tisto kantino, da naročim vina in prepodim otožne misli. Stregla

mi je visoka, vitka točajka. Začela je z menoj pogovor. Smejal sem se, si vihal črne brčice pa vlekel Dalmatinca. Vzbuditi sem moral zanimanje. Kar naenkrat je bilo pet, šest deklet v točarni; bujnoprse in črnooke. Govorile so laški. Prifrčale so odnekod kakor večje k luči. Ampak ob meni so se obmodile. Norčeval sem se iz vseh, pijače nisem ponudil nobeni. Najine ljubezni nisem oskrnil niti z mislijo. Vino me je ogrelo, v srce se je vrnila dobra volja. Saj mi jo privoščiš, kaj ne, Emica!

Tisočkrat Te pozdravi V.

Na morju, 13. maja 1916.

»Buči morje Adrijsko...«

Ljubljeno dekle! Sprejmi najlepše pozdrave s sinje Adrije! Na daljnem iztoku dviga veličastno sonce svetlo glavo in milijon žarkov je pozlatilo mirno morsk gladino. Zadivljen bi vzkliknil radosti, tako krasno je jutro na morju; kar naužiti se ga ne morem. Parnik reže široko brazdo. Bližamo se postaji Trpinje. Seboj se vozi s starim gospodom mlado, čudnolepo dekle, ki ima Tvoje oči. Ema, pomisli, Tvoje oči ima in jaz sem ves zamaknjen v njih lepoto. In prav s tistimi vprašajočimi, bolehnimi pogledi se ozira na me, kot si se včasih Ti, sladka ljubica.

Mislim pri sebi: Ko bi se parnik sedajle potapljal, sunil bi tistega starega gospoda v globočino, dekleta pa bi se oklenil z železnimi rokami, da jo rešim.

Še ena sopotovalka je z menoj. Mlada, krasna žena; obraz ima kakor Rafaelova Marija. Na rokah nosi dojenčka. Neprestano upira vanj svoje oči. Tudi te so krasne: plave so kot spominčice, ki jih človek težko pozabi. Take oči ima Tvoja prijateljica Justa iz Kanala. Dojenček se jokca, ona pa mu poje poltiho:

»Spavaj, spavaj mali sokoliče
saj ti majka sladko pjesem viče«.

Dete joka naprej. V pričo vseh si je razgalila bele grudi in mu ponudila sladkega mleka. Sedaj je utihnilo. Oj, te bujne kipeče, grudi! Tako krasnih prs še nisem videl pri nobenem dekletu. Ozrem se na Tvoje oči, njih trepalnice pa so se zaprle. Tudi jaz sem svoje zatisnil. »In ne pelji nas v skušnjava«. Dremajoč sem vlekel cigareto, pa kalkuliral, kako jih opeharim, da me pustijo preko Reke in Trsta k Tebi.

Na parniku je zatrobilo. Kaj vraga, saj smo že mimo postaje. Pogledam. Kapitan daje povelja, mornarji drviijo semintja in plazijo kot vervehe po vrveh. Čudim se, da

lira 4, dinar (stalni uradni kurz) 4. V Beogradu pa je lira, enako kakor na Dunaju, padla pod dinar. V pičlih treh mesecih je torej dinar narasel od razmerja z liri 3—1 na 1—1, oziroma 1—0'95.

To naraščanje naše valute danes ni več momentano in odvisno od dnevnih sprememb (vsaj v glavnem ne), ampak je trajno in sigurno, stabilno ter bo šlo tudi še naprej, dokler ne doseže mirovnega maksimuma, normalo. S tem pa je dokazano, da smo imeli popolnoma prav, ko smo ob času najslabšega valutnega položaja zvrčali vso krivdo na nizkem kurzu naše valute na vlado. Če bi bila vlada vodila ves čas ono gospodarsko-finančno politiko, kakor jo vodi sedaj, bi ne le ne bilo prišlo do padanja, ampak bi stala naša valuta danes prav gotovo že na isti višini kakor francoska (dinar-frank).

Toda oni naši politiki-finančniki, ki so hoteli ubiti krono, radi čimvišje ralacije dinarja napram kroni, so upropastili s ponižanjem krone tudi dinar. Komaj to spoznanje jih je spametovalo, hvala bogu, da še dosti pravočasno. K vsemu pa je pripomogla tudi stabilizacija naše države na znotraj.

Z dviganjem naše valute pa se dviga tudi naše zaupanje v bodočnost, se dvigajo izgledi na skorajšnje boljše čase, ki jih bodo prinesle nižje cene.

Pri nižanju cen v mejah naše države pa ne igra absolutno ulogo dviganje naše valute. Padanje cen je odvisno od dveh momentov, popolnoma separiranih enega od drugega. Cene živilom ne padajo vsled dvigovanja valute, vsaj posredno ne, ampak od izgledov na dobro letino. Zato pa se cene živilom tudi bolj počasi nižajo, nego cene importiranega blaga, katerega nižanje cene je odvisno le od naraščanja naše valute. In ker je naraščanje naše valute bolj sigurno in bolj redno nego izgledi na letino, se tudi cene importiranega blaga bolj sigurno in redno nižajo. O tem pa bomo podrobneje govorili enkrat prihodnjič.

Dnevne vesti.

Praznovanje rojstnega dneva Njega Veličanstva kralja Petra I. Vsem občinskim predstojništvom! Na dan 12. julija t. l. se praznuje rojstni dan Petra I., kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev. Skrbite za to, da se ta dan najsijajnejše praznuje. Naj se razobesijo po možnosti zastave; ljudstvo naj se udeleži v bližnji cerkvi sv. maše. Udanostne

noben vrag ne štrbunkne v vodo. Stroj začne silneje delovati. Mornarji so razmetali rešilne pasove. Vseh srca vidno utripajo. Kapitan se ozira z daljnogledom na morje, mišice na obrazu so mu izklesane iz kamna. Mlad mornar nam pride javit, da se bližamo mestu, kjer je bil pred par dnevi naš parnik »Dubrovnik« torpediran od francoskega podmorskega čolna, in da kapitan opazuje nevarnost. Kapitan da povelje: »Zvišajte atmosfero!« Iz strojarne doli se prikaže obraz, sajast in črn, kakor stara kovačnica. — »Ne moremo, sicer kotel eksplodira.« — Dekle s Tvojimi očmi trepeče po vsem životu. Oči ji postajajo še večje, smrtna progla seva iz njih. Starega gospoda vijejo krči. Obupen išče njene roke. Pograbil sem štiri rešilne pasove. Dva gospodu z dekletom, enega ženi z dojenčkom, četrtega sam. Žena me krčevito stisne za ramo. Svetli biseri trepečejo na spominčicah, ki so proseče uprte vame. Moj pogled jim odgovarja: Hočem, in če izgubim lastno življenje! To so grozne minute!

(Dalje sledi).

Izjave naj se po možnosti pismeno ali brzojavno naznanijo do najpozneje 12. ure dopoldne dne 12. julija podpisane glavarstvu, da se jih lahko še isti dan brzojavno sporoči v Ljubljano. Ker ima 12. julija vse uradništvo okrajnega glavarstva prosto, naj se ljudstvo opozori, da se ta dan ne uraduje. Na vse urade. Na dan 12. julija 1920 se praznuje rojstni dan Njegovega Veličanstva Petra I., kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ob 9. uri dopoldne se bode služila v stolni cerkvi slovesna pontifikalna sv. maša s Te Deum-om. O tem Vas obvešča okrajno glavarstvo s povabilom, da se te slavnosti tamošnje uradništvo polnoštevilno udeleži. Vsa državna poslopja naj razobesijo pri tej priliki zastave v državnih barvah. Sprejem udanostnih izjav se vrši pri tukajšnjem uradu med 11. in 12. uro v sobi št. 1. Za okrajno glavarstvo: Mulaček, I. r.

Martin Voh †. Včeraj, 8. julija je v 60. letu svoje dobe po dolgotrajni, mučni bolezni umrl gospod finančni nadkomisar I. razreda Martin Voh. Pogreb pokojnika bo v soboto dne 10. julija 1920 ob 16. uri iz hiše žalosti Maistrova ulica št. 17 na pokopališče v Pobrežje. Gospod nadkomisar Voh je bil znana in obče priljubljena oseba v našem finančnem okraju. Lahka mu zemljica!

Učimo se narodne zavednosti od Nemcev! Ko so se iz Ljutomeri vozili Sokoli in Orli na regentov obisk v Maribor, so brez vsakega namena izzivanja v svojih vozovih prepevali tudi skozi postajo Cmurek. To so cmureški renegati smatrali za javno napoved vojne. Prejšnji postajenačelnik, ki je že leto dni odslovljen, pa še vedno stanuje na postaji, se je čutil poklicanega, zbrati svojo hrabro »Bauernwehr«, ter jo oboroženo s strojnimi postaviti na čakanje povratka večernega vlaka. O teh pripravah se je iz Zg. Radgone obvestila obmejna postaja Špilje, kjer so domov se vračajoči udeležniki dobili vojaško asistenco preko Cmureka. Da s slovenskim peljem ne povzroče »mednarodno afero«, so morali biti tiho v železniških vozeh. Cmurečani se drugače niso mogli maščevati, požgali so vse vozne karte ter sploh vse, kar je poleg nemščine količkaj dišalo tudi po slovenščini. In pri nas? Pri nas imajo še vsi SHS uradi dvojezične, da, celo samonemške napise — to velja zlasti za vse postaje južne železnice. In pri nas se dobe med odličnimi narodnjaki še vedno tudi taki, ki se jočejo, če se nas izživajočega, od nas živčega Nemca le malo navskriž pogleda.

Pobrežjani se boje narodne veselice. Če bi se naše oblasti malo bolj zanimale, v kakšnem duhu se vrše zdaj razne veselice raznih društev, bi morale biti slepe, da ne opazijo, kakor padamo v zadnjem času vidno in rapidno nazaj v stare čase pod Avstrijo. O veselici pekov pri »Lovskem domu« se pripoveduje, da je izgledalo kakor pred 10 leti. Še večje ogorčenje pa je vzbudila veselica požarne brambe na Pobrežju v nedeljo popoldne. Naši gosti, ki so prišli tja, so se predvsem čudili, da za tako slavo na novem stolpu požarne brambe ni bilo nobene zastave, zvedeli so zakaj ne: nemške, ki bi jo bili radi imeli, niso smeli razobesiti, slovenske pa — ne marajo. Vstopnice so nekateri dobili z nemškim natiskom, vzadej s slovensko štampljko okrajnega glavarstva. Pozdravil jih je nemški klovn, ki je kot znani »dummer August« zlorabljal slovenščino le v svrhu zasmehovanja. Napisi, kolikor jih je bilo, samo nemški. Na okrasih niti enega slovenskega znaka. Pekrska godba je igrala samo nemške komade, še le na izrecno zahtevo slovenskih gostov je zaigrala tudi slovensko. Hornist je trobil samo »Hoch soll er leben!« Na slovenska vprašanja slovenskih gostov so odgovarjali samo nemški. Izgovarjali so se, češ, mi smo še vedno taki nemčurji, kakor smo bili. Veselica se je vršila na Rokotovem vrtu. To vemo, da s silo narodne zavesti ne bomo vzgojili, a vzgojili pa bomo še več renegatstva z napačno toleranco.

Vprašanje o ureditvi izvoza se bo, kakor se govori v političnih krogih, reševalo v

ministrskem svetu. Najbrže je prišla razprava o tem predmetu včeraj na vrsto, ker se danes pričakuje povratek ministrov dr. Korošca in Joce Jovanoviča, ki sta bila na inšpekcijskem potovanju v Južni Srbiji. Kakor piše »Politika« bodo demokrati zahtevali, da se dovoli svoboden izvoz starega žita proti plačilu izvozne takse in po redu, ki ga bo določil posebni odbor. Domneva se, da je v državi od stare žetve za izvoz na razpolaganje 10.000 vagonov pšenice in 40.000 vagonov kuruze. V odbor, ki bo določil kontrolo roka, kdaj da se bo izvoz dopustil in kdaj ukinil, bi bili po predlogu demokratov pozvani 4 zastopniki zveze poljedelskih zadrug, po eden zastopnik obrtne, trgovske in delavske zbornice, izvozniciarske družbe in Narodne banke.

Sklepanje trgov. pogodb s Čehoslovako. Dotični trgovci, ki so, oziroma hočejo stopiti v trgovski stik s Čehoslovako glede uvoza ali izvoza, naj podajo »Trgovskemu gremiju« v Mariboru tekom treh dni stvarne in utemeljene predloge, kaj hočejo uvoziti, kakšno blago, približno za kateri znesek itd. To je nujno potrebno, da ve ministrstvo sklepati trgovske pogodbe z omenjeno državo.

Arhiv 13. zbora bivše avstrijske vojske v Zagrebu je bil izročen našemu vojnemu ministrstvu, ki ga je izročilo komisiji v pregled. Ta komisija je dokončala svoje delo ter se sedaj v vojnem ministrstvu izdeluje izčrpen referat.

Začasna delavska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani je podaljšala rok za predložitev proračunov za I. polletje 1920 za en mesec, ker je v pripravi sprememba zakona glede višine vračunljivih delavskih zasluzkov. Proračuni se bodo razposlali strankam koncem julija in se morajo predložiti najkasneje do 14. avgusta 1920. Samo ob sebi umevno se bodo zamudne obresti predpisovale šele za čas od 15. avgusta naprej.

Vsi gg. trgovci v Mariboru so dobili od gremija že pred časom dostavljene pole, da jih nemudoma izpolnijo in vrnejo. Kljub večkratnemu opominu teh pol mnogi trgovci še do danes niso vrnili. Opozarja se dotične tokrat zadnjič, da te pole pravilno izpolnjene tekom treh dni vrnejo gremiju, sicer je gremij primoran vsakogar v smislu § 25 gremijskih pravil kaznovati. Opozarja se, da mora vsakdo polo izpolnjeno vrniti, če tudi nima nikakih nastavljenecv.

Šolska razstava v »Vesni«. Zadnje dni je priredil deklški zavod »Vesna« v Mariboru kaj lično in okusno šolsko razstavo. Po stenah so visle podobe prostoročnega risanja, katerih motivi so bili ne le srečno izbrani, tudi njih sestava je bila enotna in zlaganje barv harmonično. Različna bela in narodna vezenja v pestrih barvah so krasila razne robce in bluže, torbice ter prte. Raznovrstno perilo in vezane garniture, katere so izdelale gojenke prvega letnika obrtne šole, so bile znak marljivosti in vztrajnosti ter napredka v tem oddelku. Hvale-vredne so bile tudi obleke drugega letnika obrtne šole, katere so bile v kroju moderne, v sestavi zelo okusne. Z zadovoljstvom so obiskovalci zapuščali razstavo, seboj pa so vzeli prepričanje, da je ravnateljstvo zavoda »Vesna« v spretnih rokah, učiteljstvo pa na svojem mestu.

Mestni magistrat nas naproša da z ozirom na našo notico pod naslovom »Nemška krstna imena« v 144 šte. priobčimo sledeče pojasnilo: »Julija meseca lanskega leta, ko je izdal magistrat odredbo, da mora vsak obrtnik napraviti slovenski napis, je mestni magistrat vplival na posamezne obrtnike, da naj svoja popačena in ponemčena imena »brevi manu« izpravijo in pravilno pišejo. Manjši obrtniki, osobito rokodelci, ki niso pri sodišču protokolirani, so to tudi storili in imajo pravilne slovenske napise. Protokolirane tvrdke pa se izgovarjajo, da se jim je reklo pri sodišču, da morajo napraviti takšne napise, kakor so protokolirani. V tem oziru torej ne zadene mestnega magistrata nobena krivda.« — Kaj poreče pa sodišče?

Javna licitacija. V soboto, 10. julija ob 9. uri dopoldan bo prodala mariborska cari-

narna na Glavnem trgu na javni licitaciji brejo kravo. Interesenti se pozivajo, da se licitacije pravočasno udeležijo.

Sezona na Klopinskem jezeru na Koroškem je zopet odprta. Izvrstna oskrba. Pension. Pojasnila daje ravnateljstvo hotela »Klopinsko jezero«.

Pobrežje. Šolska mladina priredi v nedeljo dne 11. t. m. ob 16. popoldne skupno šolsko slavnost z igro, petjem, deklamacijo in telovadnim nastopom. Vabljeni so vsi domačini in okoličani.

Prekmurje.

„Krščanstvo“ Kleklovih „Novin“. Iz Murske Sobotice nam k gonji naših ondodnih duhovnikov še poročajo: Znanega katoliškega, zdaj »krščanskega« duhovnika Klekla »Novine« so dosedaj vobče veljale kot dostojen katoliški list. V zadnjem času pa se je doslej tudi med drugomislečimi spoštovani g. Klekl izprevrgel v Savla. Pričenja hoditi prav ista pota sovražstva do vsega, kar se mu ne zdi dovolj »krščansko«, kakor hodijo njegovi duhovni bratje onkraj Mure. Pred kratkim je ravnateljstvo meščanske šole vposlalo za »Novine« oklic za vpis v novo šolsko leto. Čeprav je oklic za celo Prekmurje in sosednji del (štajerske obmejne Slovence) važnega pomena, ga »Novine« niso hotele priobčiti. Nasprotno pa so oziroma delajo obširno reklamo za gimnazijo na »krščanski« podlago. Toliko za danes, da bo vnana javnost poznala tudi tega farizeja pod krščansko duhovniško haljo.

Recept Brejčeve vlade za Prekmurje. Razmere po celim Prekmurju kličejo po temeljiti remeduri. Madžaronska protidržavna agitacija narašča do poplave. Brejčeva vlada je tozadevnemu klicu po odpomoči ponudila sledeči recept: „Plavajte kakor pač morete!“ — Po istem receptu plava res dr. Brejčeva ožja domovina — Koroška.

Sokol, bratom v Prekmurje na pomoč! Poročali smo že, da se je sokolska slavnost v Murski Soboti morala preložiti na nedeljo 11. julija. Kratko smo ob enem tudi opozorili, da se od strani prekmurskega duhovništva temu slavlju delajo vse mogoče ovire. V svojem divjem sovražstvu so šli tako daleč, da so skušali pri vladi doseči prepoved tega slavlja. Brejčeva vlada bi tej želji seveda rada ugodila, pa si vendar ne upa, ker je s tem slavljem združeno tudi praznovanje osvobođenja Prekmurja in priklonitve k Jugoslaviji. A ravno zato sovražnik ne počiva. Kakor slišimo, skušajo naši katoličani in Prekmurski »krščani« slavlju delati ovire s tem, da na isti dan prirede svoje zborovanje v Soboti, to je zdaj najnovejši recept, ki se ga poslužujejo tudi pri naših sokolskih prireditvah (zgled zadnja sokolska slavnost pri Sv. Lenartu). Sveta dolžnost našega Sokolstva tudi izven štajerske je, da pojmuje važnost tega prvega sokolskega slavlja v Prekmurju. Zlasti pa ta dolžnost zadene vse Sokolstvo na štajerskem obmejnem ozemlju. Pripravite se, bratje, na čim častnejšo udeležbo! Vaš brat v ogroženem Prekmurju Vas kliče na pomoč!

Porotno sodišče.

Dve čudni obsodbi.

V trgovini Rumpolt v Velikovecu so zasačili 23 letno služkinjo Terezijo Kuss pri tatvini mesa. Kuss je bila v hiši služkinja in si je trgovino sama odprla. Kratko pred tem pa je iz iste trgovine zmanjkal bankovec za 4000 K ter 12 posrebrjenih gumbov. Kuss si je začela takoj po tej tatvini nakupovati dragocene obleke in pravila je svojim tovarišicam, da ima ta denar še izza svoje službe na Ogrskem, od koder si je prinesla 2800 K. No, ker so jo zasačili pri vladu in tatvini v isti trgovini in so pri nji v nogovih skrito našli tudi onegumbe, ki so zginili ob istem času z iste blagajne kot 1000 dinarski bankovec je bila obtožena tudi radi tatvine denarja. Dekle, do skrajnosti predrzna, je priče opsovala z „hudiči, ki lažejo“.

skušala je porotnike prepričati z očitno lažjo, da si je pred 2 letoma na Ogrskem od svoje mesečne plače 160 K prihranila 2800 K, ter jih je še le zdaj vporabila za obleke. In zgodilo se je, da so porotniki tej predrznosti verjeli, priznali ji samo to, ker je sama priznala (tatvino mesa) vsled česar je bila radi hudodelstva tatvine oproščena, obsojena le radi vkradenega mesa na 1 mesec zapora, ki ga je pa že prestala s preiskovalnim zaprom, tako da je zmagonosno oproščena zapustila porotno dvorano.

Takoj nato pripeljejo na njeno mesto Matildo Polak, obtoženo, da je v Radgoni v hiši, kjer je služila, vlomila v trgovino Jakoba Cizeka ter odnesla blaga v vrednosti 2.700 K. Okradeni Cizek, kot glavna priča sam razbremenjuje deklico, če, je hči popolnoma zanemarjenih starišev ter je služila brez plačila, verjetno je, da jo je k vladu in tatvini gnala le sila. Blago so še isti večer dobili, Cizek nima prav nobene škode. V nasprotju s predrznostjo in surovostjo Terezije Kuss prizna Matilda Polak skesano vse, zagovarja se samo z revščino. Vse v dvorani, niti izvzemši senata, je bilo prepričano, da bo ta res izreden slučaj našel usmiljenje pri istih ljudskih sodnikih, ki so malo prej opustili predrzno lažnjivo Kuss. Toda obsodili so jo! Več usmiljenja je našla pred praviimi sodniki, ki so ji prisodili najnižjo kazen, 1 leto težke ječe.

Karol May iz Slov. Goric.

France Bizjak, fest fant iz Ščavnice je romantik po vzgledu pokojnega Karola Maya, formalno je bil hlapec pri Špindlerju, v resnici pa velik gospod, ki se je bavil s kupčijo sliv, konj in kobil. Za slive si je izposojal denar, konje in kobile pa si je pridobival — z romani. Okrog Sv. Jožefa lani — tako pripoveduje sam, ženem žrebico, ki sem jo kupil na Hrvaškem, skozi Biš. Kar mi pride nasproti jezdec s kobilom, me nagovori, od kod in kam, pa moja žrebica se mu strašno dopade; če bi je ne hotel zamenjati z njegovo kobilom, to me stane samo 1000 K po vrhu. Tudi meni je kobilica bolj ugajala, ko žrebe, kupčija je bila na mestu sklenjena. Neznane mi je obljubil za drugi dan potni list za kobilom, pa čakal sem ga zastonj! — V resnici pa se je zgodilo, da je bila ravno tisto noč ravno tista kobilica vkradena v ravno tisti vasi — ko so kobilom zasedli v hlevu Bizjakovega gospodarja, je Bizjak dobil častno spremstvo v zapor okrajnega sodišča v Sv. Lenartu. To je bilo za Bizjakovo nedolžnost malo prehudo. Nekega večera je začutil strašno žejo, prosil je ženo jetničarja naj mu prinese kozarec vode. V Sv. Lenartu so ženske vobče mehkega srca, zakaj bi ne bila tudi čuvarica osebne svobode v sv. lenarških zaporih. A ta nevaležnost, ta političnost moških! Komaj je željni Bizjak dobil kozarec vode, je z njo poškrupil svojo dobrotnico, katero je zagrabil in ne posebno nežno posadil na svoje mesto v zapor... vloga se je zamenjala: jetničarica je postala jetnik, jetnik je postal čuvaj. Pa ne za predolgo časa. Leško si mislite, da se mu je zelo mudilo se čim prej posloviti iz nevaležnega Sv. Lenarta. Nedolžnost ga je gnala preko meje.

Čeprav se mu je v Avstriji dobro godilo, ga je srce vleklo nazaj v Slov. Gorice. „Ko grem tako zamišljen svojo pot, se mi pridruži prijatelj iz Sv. Trojice, Štefan Težak. Kmalu nato srečava zopet Težakovega prijatelja. Hoteč se od njih posloviti ter oditi svojo pot domov, skočita oba k meni, eden z nožem drugi z revolverjem, oba pa še posebej z grožnjo: ti greš z nama v Ščavnico, tam boš iz tega in tega hleva vkradel konja, če ne, vidiš revolver, vidiš nož? Kaj mi je ostalo drugega, udal sem se nasilju. Peljala sta me v hlev Gabrijela Feka, me zastražila ob hlevu, moral sem zajahati vkradenega konja, spremila sta me eden pred drugi za konjem, oborožena z nožem in revolverjem“. Drž. pravdnik: o vboga reveža, saj sta imela zaradi Vas večjo skrb kakor za konja?... Roman je še dolg, in drž. pravdnik ga je hotel še podaljšati s predlogom, da ta junak, novi Karol May iz Slov. Goric pokaže nekatera premalo izmišljena dejanja na lica mesta. Toda porotniki in senat so bili prepričani, da je

Bizjak kot junak teh konjskih romanov že zdaj dozorel — za 5 let težke ječe.

Kultura in umetnost.

Lojze Herzog, znan iz bojev v Radgoni, je v Pragi dovršil študije kompozicije in dirigentstva in bo v kratkem koncertiral v letni sezoni v Rogaški Slatini. Študiral je na češkem godbenem konzervatoriju na češki univerzi pri svetovnoznane godbenem kritiku Dr. Nejedyu, dirigentu praških učiteljev, profes. Špilki, dirigentu češke filharmonije Vac. Faliku i dr. Mladega umetnika pozdravljamo v domovini.

Anton Melik: Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev II. del, 2. snopič. (Pota in cilji 3. zv.) V Ljubljani 1920. Izdala in založila Tiskovna zadruga. Cena 21 K. Po pošti K 1.80 več. — Ravnokar je izšel zadnji zvezek Melikove zgodovine, ki popisuje politični razvoj Jugoslovancev v 19. stoletju. Obsega tedaj predvsem narodni preporod avstrijskih Jugoslovancev ter njihove ustavne borbe v Avstriji. Potem razvoj Srbije od leta 1842 dalje, zgodovino Črnogore v 19. stoletju in končno osvobodilne vojne 1912—1918. Tako imamo sedaj popolno zgodovino Jugoslovancev, ki popisuje vse dogodke do ustanovitve naše države to je do 1. decembra 1918. Knjigi je tudi pridejan seznam najvažnejše literature za jugoslovansko zgodovino. Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ul. 6.

Dokumenti o jadranskem vprašanju. (Angleška bela knjiga). Zbirka polit. gospod. in socij. spisov VI. zvezek. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani 1920. — Cena 18 K, po pošti pripor. K 1.80 več. — Jeseni l. 1919. in pričetkom l. 1920, je izgledalo, da nas bo antanta prisilila, da sprejmemo takšno rešitev jadranskega vprašanja, kakor si jo želi Italija. Diplomatična akcija je naenkrat zopet oživela in razne vlade so izmenjavale med seboj spomene in predloge. Angliji se je pričelo muditi zaradi občega iztočnega političnega položaja, zato je sprožila debato o jadranskem vprašanju, ki naj bi bila zadnja. Sledili so predlogi Italije in nasveti Anglije in Francije ter odgovori naše vlade. Vmes pa so posegali Wilsonovi izreki. Ta diplomatska korespondenca je zaključila pogajanja, ki jih navajajo različne stranke v pravdi za naše morje. Pozneje bi se bila imela vršiti direktna pogajanja, ki se pa vsled modre Trumbičeve taktike niso vršila. To diplomatsko korespondenco je v točnem prevodu izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani kot 6. zvezek »Zbirka političnih, gospodarskih in socijalnih spisov«. Angleški del teh dokumentov je poslovenil dr. Leonid Pitamic, francoski del pa dr. Vlad. Knaflič, novinar. Knjiga obsega štiri tiskovne pole, ter se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ul. 6.

Zadnje vesti.

(Vsled pokvarjene proge z Beogradom so danes telefonske vesti izostale. MDU.)

Poraz Poljske.

DKU Dunaj, 8. julija. »Neue Freie Presse« poroča, da so Poljaki bili prisiljeni zaprositi boljševike za premirje ter za pričetek mirovnihih pogajanj.

DKU Dunaj, 9. julija. Po poročilih tukajšnjih listov je poljska vojska popolnoma razbita. Rdeče čete korakajo dalje, ne da bi naletale na resen odpor.

D' Annunzio v Draču?

DKU Washington, 8. julija. Po poročilu iz Pariza so zasedle Drač D' Annunzijeve čete.

Valona ni padla?

DKU. Dunaj, 9. julija. Kraljevi italijanski poslanik je bil pooblaščen izjaviti, da so vesti

Iz Skoplja o padcu Valone neresnične. Italijani so ves čas trdno v mestu. (?)

Deschanel odstopi.

DKU Frankfurt ob M., 8. julija. Po poročilih francoskega časopisja je predsednik Deschanel vsled znane nezgode tako oslabil, da bo odstopil kot predsednik francoske republike. Volitev novega predsednika se bo vršila koncem julija ali pa početkom avgusta. Pri volitvah bosta tekmovala Millebrand in Poincaré.

Grki zasedli Langli.

LDU. Amsterdam, 8. julija. »Times« javljajo iz Sirlje, da so Grki zasedli Langli, 30 milj vzhodno od Aidina. Pred zasedbo so Arabci kraj zapalili in pomorili mnogo prebivalcev.

Francozi v Siriji.

LDU Amsterdam, 8. julija. »Daily Mail« poroča iz Carigrada: Tu se širijo vesti da nameravajo Francozi z močnimi silami zasesti arabski pas v Siriji z mestoma Aleppom in Homsem vred. V to svrhu so baje izkrcali pri Aleksandrettu 12.000 mož.

Madžari se izseljujejo.

LDU. Pečuh, 8. julija. Po vesteh z Madžarske je pričelo v zadnjem času prebivalstvo zapuščati deželo in potuje v inozemstvo.

Plebiscit za Tešinsko.

DKU Pariz, 7. julija. Konferenca poslanikov je danes, z ozirom na to, da je ena stranka odklonila razsodišče, določila končno veljavno, da se pripadnost Tešinskega reši potom glasovanja.

Mednarodna poštna konferenca.

LDU Pariz, 8. julija. Včeraj se je v ministrstvu za javna dela sestala konferenca poštinih uprav. Na tej konferenci so zastopane vse države v Evropi.

Vprašanje odškodnin in obnove.

LDU Pariz, 8. julija. Vprašanje odškodnin in obnove pride na konferenci v Spaaji šele v petek ali soboto na vrsto. Nekateri listi menijo, da se bodo po konferenci vršila še posamezna posvetovanja v Ostendi in v Londonu.

Razprave proti madžarskim komunistom.

LDU. Budimpešta, 8. julija. V razpravi proti ljudskim poverjenikom je nastal danes odmor, katerega porablajo branitelji, da pregledujejo akte. Branitelja bivšega ljudskega komisarja Vantusa, dr. Szanto, je včeraj v njegovem stanovanju zadela kap.

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.
Odgovorni urednik: Fr. Voglar.
Tiska »Mariborska tiskarna d. d.«

V nedeljo, dne 11. julija 1920

se vrši

VESELICA

z vrtnim koncertom

v gostilni „Pri zelenem travniku“ v Melju.

Pristna naravna vina po 16 do 20 K liter, kakor dobra mrzla in gorka jedila poskrbi

Rozalija Marks

gostilničarka.

Vsi na veselico!

Mala oznanila.

Pohištvo po znižanih cenah, kakor spalne sobe, kuhinjske opreme, pisalne mize in drugo se prodaja. Koroška cesta št. 53. 5-2

Gostilna Terezije Čolnik pri koroškem kolodvoru priporoča slavn. občinstvu dobra svečinska in šenpetrska vina ter vedno sveže Götzovo pivo. 3-1

Dva mlada finančna paznika se želita seznaniti z dvema gospicama v starosti do 22 let. Ponudbe s sliko na upravo »Delavca«. Občina Cirkevci izključena.

Vila ali pa posestvo v Mariboru ali v okolici se kupi. Ponudbe z navedbo cene na uredništvo »Maribor. delavca« pod »Vila« ali »Posestvo«.

Zlet Sokolskega Saveza SHS v Maribor dne 29. avgusta 1920!

Vsi, ki iščete dobro postrežbo, ste že bili v gostilni

„Pri dravski brvi“
v Strmi ulici?

Tam se točijo naturalna vina od 16 K naprej liter, specialitetno staro vino letnika 1917, ter vedno sveže pivo.

Tam se prodajajo gorka in mrzla jedila in pohani piščanci. Senčnat, prahu prost vrt je najprimernejši prostor za odpočitek.

Radi tega pa ne zamudite te ugodne prilike, pojdite tja ter prepričajte se, kesali se ne boste! 3-1

Mariborska tiskarna

d. d.

(lastnica tiskarn Kralik in Rabič)

priporoča

vsakovrstne tiskovine, vizitnice, programe, lepake, letake, vabila itd. itd.

Kljub jako zvišanim cenam pri delavskih mezdah, se cene za izdelke niso razmeroma tako zvišale.